

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ VE ÇEVRE İSTATİSTİKLERİ

Gülsevil Bahçeli

Devlet İstatistik Enstitüsü

1. Devlet İstatistik Enstitüsü ve Çevre İstatistikleri

Devlet İstatistik Enstitüsü, Ülkemizde ekonomik, sosyal, çevre ve kültür yapısının belirlenmesinde ve bu yapıdaki değişme ve gelişmelerin ölçülmesinde kullanılan istatistiklerin derlenmesi, değerlendirilmesi ve kullanıcılara sunulmasından, kısaca Türkiye istatistik altyapısından sorumlu kuruluştur.

Enstitünün görevleri 219 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede sayılmış ve bu kanun Hükmü Kararname ile Sosyal İstatistikler Dairesi Başkanlığı görevleri yeniden belirlenmiş ve ilk defa çevre sorunları ile ilgili istatistik bilgileri derlemek, değerlendirmek ve yayınlamak görevi de düzenlenmiştir. Ancak bağımsız bir birim olarak görev yapması uygun görülmüş ve 1990 yılının Nisan ayında Çevre İstatistikleri Şubesi kurularak faaliyete başlamıştır.

DİE Çevre İstatistikleri kapsamında tüm sektörler itibarıyla derlenmesi programlanmış olan belli başlı veri tipleri;

- İçme ve kullanma suyu tüketimi,
- Çevresel istihdam ve ödemeler,
- Katı, sıvı, gaz atık durumları,
- Çevre teknolojilerinin kullanım durumları (atıksu arıtma tesisleri, atık bertaraf tesisleri, gaz atık arıtma tesisleri vb.)
- Çevresel harcamalar (cari ve yatırım)'dır.

2. DİE'de Yapılan Çevre İstatistikleri Çalışmaları

2.1. Hava Kirliliği İstatistikleri

2.1.1 Hava Kalitesi İstatistikleri

Enstitü, Hava Kirliliği İstatistikleri konusundaki çalışmalarını, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı ile işbirliği içinde sürdürmektedir.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim	Gündem 21
Hava Kalitesi İstatistikleri	1990	*SO ₂ ve PM konsantrasyonları *Minimum ve maksimum konsantrasyonlar *Değişim oranları *Kısa vadeli sınır değeri, uzun vadeli sınır değeri ve birinci uyarı kademesi sınır değerini aşan gün sayıları	Günlük	Sağlık Bakanlığı'na bağlı 146 Hava Kalitesi ölçüm istasyonu	Ulusal Hava Kalitesi Kontrolü Yönetmeliği	Bölüm 9

2.1.2 Türkiye Emisyon Envanteri

Sera Gazı Emisyon İstatistikleri

Türkiye'nin sera gazı emisyonlarını hesaplamak ve diğer ülkelerin emisyonları ile kıyaslama yapabilmek için, Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından düzenlenen Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) çerçevesinde "Türkiye'nin Sera Gazı Emisyon Envanteri" çalışmalarına 1997 yılında başlanmıştır.

CORINAIR Metodolojisi Kullanılarak Türkiye'nin Emisyon Envanterinin Oluşturulması

Türkiye'nin de ulusal emisyon envanterini oluşturmak ve uluslararası düzeyde geçerliliğini sağlamak için 1997 yılında CORINAIR metodolojisi kullanılarak emisyonların hesaplanmasına başlanmıştır. Ancak birçok sektör için hesaplama aşamasında gerekli veriler olmadığı için bu verileri oluşturmaya yönelik diğer kurumlarla işbirliği içinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Sera Gazı Emisyon İstatistikleri Genel Tablosu

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Değerlendirme Metodolojisi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim
Sera Gazı Emisyonları	1996	IPCC Metodolojisi el kitabına göre ihtiyaç duyulan veri tipleri	Ulusal Sera Gazı Envanteri için IPCC Taslak Kılavuzu	Yıllık	1970-2010	BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

Sera Gazı Emisyon İstatistiklerinin IPCC Metodolojisine göre Değerlendirildiği Genel Tablo

Konu	Veri Çeşidi	Veri Kapsamı	Açıklamalar	Gündem 21
Enerji Üretiminden kaynaklanan Emisyonlar <ul style="list-style-type: none"> Yakıt kullanımından kaynaklanan CO₂ emisyonları Kaçak CH₄ emisyonları Biyokütle yakımından kaynaklanan CH₄, CO, NO_x ve N₂O emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Enerji denge tablolarında verilen ham petrol, petrol ürünleri, doğalgaz, linyit, taş kömürü, petrol ve kok kömürü Tankerlerle taşınan ham petrol miktarı ve Yeraltı ve yerüstü madencilikten çıkarılan kömür miktarı Enerji denge tablolarında verilen ağaç, gübre ve tarım artıkları 	<p>1970-2010</p> <p>1970-1996</p> <p>1970-2010</p>	<p>OECD'nin Çevre Durum Şubesi, Uluslararası Enerji Ajansı'nın verilerini kullanarak Türkiye için CO₂ emisyonlarını hesaplamıştır. DIE, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın enerji denge tablolarında verilen verileri kullanmıştır. Bundan dolayı DIE ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hesaplanan sonuçlar arasında çok az farklılıklar bulunmaktadır.</p>	Bölüm 9
Endüstriyel Proseslerden kaynaklanan Emisyonlar <ul style="list-style-type: none"> Çimento ve klinker üretiminden kaynaklanan CO₂ emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Üretilen çimento ve klinker miktarı 	1970-1995		
Tarımsal Faaliyetlerden kaynaklanan Emisyonlar <ul style="list-style-type: none"> Enterik fermentasyondan kaynaklanan CH₄ emisyonları Gübrelerden kaynaklanan CH₄ emisyonları Pirinç yetiştiriminden kaynaklanan CH₄ emisyonları Tarımsal atıkların açık alanda yakımından kaynaklanan CH₄, CO, NO_x ve N₂O emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> İllerdeki hayvan sayısı İllerin aylık ortalama sıcaklık değerleri Ekili alan Tiplerine göre üretilen ekin miktarları (buğday, arpa, mısır, yulaf gibi) 	<p>1970-1995</p> <p>1970-1995</p> <p>1970-1995</p> <p>1970-1995</p> <p>1970-1995</p>		

CORINAIR Metodolojisine göre Emisyon İstatistiklerinin Değerlendirildiği Genel Tablo

Konu	Veri Çeşidi	Veri Kapsamı	Sorumlu Kuruluş	Açıklamalar
<p>İmalat Sanayi'nden kaynaklanan Emisyonlar</p> <ul style="list-style-type: none"> Yakıt kullanımından kaynaklanan uçucu organik karbon, NO_x ve SO_x emisyonları Proses kaynaklı NO_x, SO_x, CO ve uçucu organik karbon emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Çeşitlerine göre yakıt tüketimi miktarı Endüstri tipine göre üretim miktarları ve proses tipleri 	<p>1992 yılında tüketilen yakıt miktarı</p> <p>Çimento fabrikalarının tamamı, kağıt ve kağıt hamuru fabrikaları, demir çelik fabrikaları ve gıda fabrikaları (ekmek ve bira ve şarap fabrikaları gibi)</p>	<p>DİE, Enerji İstatistikleri Şubesi</p> <p>DİE, Sanayi Üretim İstatistikleri ve Sanayi İstatistikleri Şubeleri ve Çevre İstatistikleri Şubesi</p>	<p>DİE, Enerji İstatistikleri Şubesi, 1993, 1994 ve 1995 yıllarında imalat sanayi nde tüketilen yakıt miktarları üzerinde çalışmalar yapmaktadır.</p> <p>Türkiye'ki proses kaynaklı emisyonları hesaplayabilmek için, ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan verilere ilaveten, üretim ve proses tiplerine göre üretim verileri ise DİE tarafından toplanmaktadır.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Termik Santrallerden kaynaklanan NO_x, SO_x, CO ve uçucu organik karbon emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Çeşitlerine göre yakıt tüketimi, kazan karakterleri ve baca gazı ölçümleri 	Bütün Termik Santraller	TEAŞ	
<ul style="list-style-type: none"> Evsel kaynaklardan açığa çıkan NO_x, N₂O, SO_x, uçucu organik karbon ve CO emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Hanelerin ısınma sistemleri ve çeşitlerine göre yakıt tüketimi 2000 hane halkını kapsayan Hanehalkı Araştırmasında sorulabilecek veriler, ısınma sistemlerine göre yakıt tipi ve tüketimi ve ısınma sistemleri karakterleridir. (merkezi ısınma sistemleri, soba ve diğer ısınma sistemleri (birleşik ve diğer) gibi) 	<p>1994 yılı için örnekleme metodu ile 7 bölge içindeki 17 ilde seçilen hanehalkı</p> <p>Bütün iller</p>	<p>DİE, Hanehalkı Gelir ve Tüketim Şubesi</p> <p>D.İ.E. Sosyal İstatistikler Şubesi</p>	<p>Hanehalkından kaynaklanan emisyonların hesaplanması için gerekli ısınma sistemleri tipleri ve yakıt tüketimi verileri, 1994 yılından yapılmış olan Gelir ve Tüketim Harcamaları araştırmasında sorulmuş, bu veriler hesaplamalarda kullanılmış ve sonuçlar Türkiye emsyonlarını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Motorlu Araçlardan kaynaklanan NO_x, N₂O, SO_x, uçucu organik karbon, CH₄, CO, CO₂, NH₃, partiküler madde ve kurşun emisyonları 	<ul style="list-style-type: none"> Araç ve yakıt tiplerine göre araçların yakıt tüketimleri, yol tiplerine göre araçların ortalama hızları, otobanlar ve şehirlerarası yollardaki taşıt-km'leri. 	<p>Motorlu araç sayısı</p> <p>Otobanlar ve şehirlerarası yollardaki taşıt-km'leri</p>	<p>DİE, Ulaştırma İstatistikleri Şubesi</p> <p>Karayolları Genel Müdürlüğü</p>	

2.2. Sanayi Atık Envanteri

Devlet İstatistik Enstitüsü 1992 yılından beri yıllık zaman aralıklarıyla sanayi sektörü kapsamında imalat, maden ve termik santral işyerlerinin sebep olduğu çevre kirliliğinin tesbit edilmesi ve sektörün ulusal hesaplar kapsamındaki çevre muhasebesinin hesaplanması için ihtiyaç duyulan veri alt yapısını temin etmek amacıyla anket çalışmaları yürütmektedir.

2.2.1. İmalat Sanayi Atık Envanteri

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim	Gündem 21
İmalat Sanayi Atık Envanteri	1992	<ul style="list-style-type: none">Çevresel istihdam ve ödemelerKaynaklarına göre temin edilen su miktarıTüketilen su miktarıAtıksu miktarıAtıksu arıtma tesislerinin tipi ve kapasitesiSu arıtma tesislerinden yaratılan çamur miktarıAtıksu deşarj ve baca gazı emisyon izni olan işyerleri sayısıEndüstriyel ve evsel katı atık miktarıGürültü kaynağı ve seviyesiTüketilen yakıt ve hammadde miktarıÇevresel gelir ve harcamalar	Yıllık	25 ve daha fazla kişi çalıştıran imalat sanayi işyerlerinde toplam üretimin % 88.33'ünü ve istihdamın % 75.60'ını temsil eden ortalama 3000 imalat sanayi işyeri	Ulusal Tehlikeli Atık Yönetmeliği, Ulusal Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	Bölüm 21

2.2.2. Maden İşletmeleri Atık Envanteri

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim	Gündem 21
Maden İşletmeleri Atık Envanteri	1994	<ul style="list-style-type: none">Çevresel istihdam ve ödemelerBozulan alanlarda rehabilitasyon çalışmalarıMaden cevherinin taşınmasıKaynaklarına göre temin edilen su miktarıTüketilen su miktarıAtıksu miktarıAtıksu arıtma tesislerinin çeşidi ve kapasitesiSu arıtma tesislerinden meydana gelen çamur miktarıAtıksu deşarj ve baca gazı emisyon izni olan işyerleri sayısıEndüstriyel ve evsel katı atık miktarıGürültü kaynağı ve seviyesiYakıt ve hammaddeÇevresel gelir ve harcamalar	Yıllık	Türkiye'deki tüm maden işletmeleri	Ulusal Tehlikeli Atık Yönetmeliği, Ulusal Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	Bölüm 21 Bölüm 18

2.2.3. Termik Santral Atık Envanteri

Devlet İstatistik Enstitüsü, Termik Santral Atık Anketi çalışmalarını Türkiye Elektrik Üretim A.Ş. (TEÜAŞ) ile işbirliği içinde 1992 yılından itibaren her yıl yapmaktadır. TEÜAŞ bu bilgilerin D.İ.E. tarafından yayınlanmasına izin vermemekle birlikte, verilerin Devlet Planlama Teşkilatı ve OECD, UN/CSD gibi uluslararası organizasyonlara verilmesini uygun bulmaktadır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim	Gündem 21
Termik Santral Atık Envanteri	1993	<ul style="list-style-type: none">Çevresel istihdam ve ödemelerKaynaklarına göre temin edilen su miktarıTüketilen su miktarıAtıksu miktarıAtıksu arıtma tesislerinin tipi ve kapasitesiSu arıtma tesislerinden yaratılan çamur miktarıAtıksu deşarj ve baca gazı emisyon izni olan işyerleri sayısıEndüstriyel ve evsel katı atık miktarıGürültü kaynağı ve seviyesiTüketilen yakıt ve hammadde miktarıÇevresel gelir ve harcamalar	Yıllık	Türkiye'deki tüm Termik Santraller (16 adet)	Ulusal Tehlikeli Atık Yönetmeliği, Ulusal Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	Bölüm 21

2.3.Katı Atık Envanteri

Türkiye'nin katı atık yönetiminin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi amacıyla 5 yıllık "araştırma-geliştirme" projeleri kapsamında Devlet İstatistik Enstitüsü, 1992-1996 yılları arasında Devlet Planlama Teşkilatı yatırım programı dahilinde Türkiye Katı Atık Envanteri Araştırma Geliştirme Projesini yürütmüştür. Proje kapsamında; belediyelerdeki mevcut katı atık durumunu tespit etmek, hanehalkı ve işyerlerinin katı atık konusundaki eğilimlerini ölçmek, hane ve hastanelerden kaynaklanan katı atıkların içerik ve miktarını belirlemek, geri kazanılan ya da yeniden kullanılan maddeleri tespit etmek amacı ile Belediye Katı Atık Envanteri, Hanehalkı Katı Atık Eğilim Anketi, İşyeri Katı Atık Eğilim Anketi, Hanehalkı Katı Atık Kompozisyon Araştırması adlı araştırmalar yapılmıştır.

2.3.1. Belediye Katı Atık Envanteri

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Yasal Gereksinim	Gündem 21
Belediye Katı Atık Envanteri	1992	<ul style="list-style-type: none">Yerleşim konumuna, dönemsel nüfus hareketinin nedenlerine göre belediyeNüfus grubu ve konaklama tesisine göre belediyeBelediye sınırları dışındaki konaklama tesislerine çöp toplama hizmeti götürme durumuIsınma amaçlı kullanılan yakıt türüne ve yakıt kullanma oranıÇöp toplama hizmetinden sorumlu kişinin mesleğiToplanan çöp miktarına göre temizlik işlerinde görevli personel sayısıÇöplerin toplama yöntemiNüfus grubu ve mevsimlere göre toplanan ortalama çöp miktarıToplanan çöp miktarına ve çöp toplama aracının sefer başına katettiği yolToplanan çöplerin bertaraf yöntemi ve çöp miktarıKullanılan çöplüklerin neden olduğu sorunlarÇöplüğün kapatılma yılı ve kapatılan çöplüğün kullanılma amacıÇöplerin içinde bulunan geri kazanılabilir maddelerin araştırılmasıyla ilgili olarak araştırma yapanların uyguladıkları toplama yöntemiEndüstriden kaynaklanan katı atıkların ve arıtma tesislerinden çıkan çamurların toplama yöntemiKatı atık yönetmeliği hükümlerini yerine getirme durumu ve alınan tedbirlerÇöplerin toplama, taşıma ve bertaraf yöntemleri ile ilgili belediye planları	Yıllık	Kentsel ve kırsal kesimdeki tüm belediyeler	Ulusal Katı Atık Yönetmeliği	Bölüm 21

2.3.2. Hanehalkı Çöp Eğilim Anketi, 1992

Türkiye genelinde 20 ilde nüfusu 2000 ve daha fazla olan yerleşim birimlerinde yaşayan hanehalkından tabakalı aşamalı örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 13821 haneye uygulanarak hanehalkının çöp konusundaki eğilimleri belirlenmiştir.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Gündem 21
Hanehalkı Katı Atık Eğilim Anketi (1992)	1992	<ul style="list-style-type: none">Konut türü ve ısınma sistemiGelir grubu ve ücretle satılan özel çöp torbası uygulamasına katılma eğilimiGelir grubu ve geri kazanılabilir maddeleri ayrı biriktirme durumuGeri kazanılabilir maddeleri ücretsiz torbalarda ayrı biriktirme veya kumbaralara atma eğilimiKatı atıkları toplama hizmetinin değerlendirilmesi durumuna göre katı atık toplamaKatı atıkların toplanmama nedeniKatı atıkları toplama işinin özel sektöre yaptırılması eğilimiTercih edilen katı atık toplama zamanıGelir grubu ve katı atıkları toplama hizmetinin iyileştirilmesi için parasal katkıda bulunma durumu	Bir kez	Türkiye genelinde 20 ilde nüfusu 2000 ve daha fazla olan yerleşim birimlerinde yaşayan hanehalkından tabakalı aşamalı örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 13821 hane	Bölüm 21

2.3.3. İşyeri Çöp Eğilim Anketi

Araştırma Türkiye genelinde ISIC sınıflamasındaki ikili faaliyet kollarına göre Türkiye ve Bölge tahmini verebilmek amacıyla örnekleme yöntemiyle 13 ilde nüfusu 2000 ve daha fazla olan yerleşim birimlerinde belirlenen 1234 imalat sanayi (25'den az kişi çalışan), 1499 ticaret, 548 hizmet, 330 otel, lokanta olmak üzere toplam 3611 işyerine uygulanmıştır. Örneklemede imalat sanayi sektöründe çalışan sayısı, ticaret ve hizmet sektörlerinde ciro ile otel-lokanta sektöründe yatak ve masa sayısı esas alınmıştır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı
İşyeri Katı Atık Eğilim Anketi (1992)	1992	<ul style="list-style-type: none"> İşyerlerinin katı atık biriktirme yöntemi ve önceliği eğilimleri Geri kazanılabilir maddeleri ayrı biriktirme durum, ayrı biriktirilen geri kazanılabilir maddelerin değerlendirilmesi Kumbaralara geri kazanılabilir maddeleri atma eğilimi Çöpün dışarıya bırakılma sıklığı Çöp toplama hizmetinin iyileştirilmesi için parasal katkıda bulunma durumu Katı atıkları biriktirm yerinin özellikleri Çöpün biriktirilmesi için satılan özel çöp torbası uygulamasına katılma eğilimi 	Bir kez	Türkiye'de, 13 ilde nüfusu 2000 ve daha fazla olan yerleşim birimlerinde imalat (25'den az kişi çalışan) ticaret, hizmet, otel ve lokanta sektörlerindeki işyerlerinden 3611 işyeri kapsama alınmıştır.

2.3.4. Hanehalkı Katı Atık Kompozisyon Araştırması ve Eğilim Anketi, 1993

Mevsimsel değişikliği ortaya koymak amacıyla alan uygulaması 1993 yılı Temmuz ayında 58 belediyede eğilim anketi uygulanan 10515 hanede, Aralık ayında ise 59 belediyede 10565 hanede olmak üzere iki dönemde yapılmıştır. 1993 Hanehalkı Katı Atık Eğilim Anketi'nde hanehalklarının katı atık konusundaki eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yönelik, 1993 Yılı Temmuz ayında 8 büyükşehir belediyesine bağlı ilçe merkezleri (Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya), 2 il merkezi (Diyarbakır, Samsun) ve 1 ilçe merkezi (Hatay ili İskenderun İlçesi) olmak üzere 58 belediyede yaşayan hanelerden aşamalı, tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen 10515 haneye anket uygulanmıştır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Gündem 21
Hanehalkı Katı Atık Kompozisyon Araştırması (1993)	1993	<ul style="list-style-type: none"> Hanehalkı büyüklüğüne göre, hanehalkından kaynaklanan katı atık miktarı ve kompozisyonu Gelir grubuna göre hanehalkından kaynaklanan katı atık miktarı ve kompozisyonu 	Bir kez	10 il merkezi ve 1 ilçe merkezi olmak üzere Temmuz 1993'de 10515, Aralık 1993'de 10565 hanedeki hanehalkı fertleri kapsamıştır.	Bölüm 21
Hanehalkı Katı Atık Eğilim Anketi, 1993	1993	<ul style="list-style-type: none"> 1993 hanehalkı Katı Atık Eğilim Anketi'nde hanehalklarının katı atık konusundaki eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yönelik, 1992 Hanehalkı Çöp Eğilim anketi ile aynı veri tipleri derlenmiştir. 	Bir kez	10 il merkezi ve 1 ilçe merkezi olmak üzere Temmuz 1993'de 10515 hanedeki hanehalkı fertleri kapsamıştır.	Bölüm 21

2.3.5. Hastane Katı Atık Kompozisyon Araştırması, 1995

Hastane Katı Atık Kompozisyon Araştırması yatak gruplarına göre tabakalı, büyüklüğüne orantılı olasılıklı örnekleme yöntemi ile devlet ve özel ayırımında belirlenen 47 hastanede uygulanmıştır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Gündem 21
Hastane Katı Atık Kompozisyon Araştırması (1995)	1995	<ul style="list-style-type: none"> Servis, ameliyathane, doğumhane, yoğun bakım, genel cerrahi, dializ, eczane, çamaşırhane, gasilhane ve kliniklerdeki yemek servislerinden çıkan enfekte olmuş katı atık miktarı Enfekte olmamış yemek atıkları ile meyve, sebze vb. mutfak atık miktarı Enfekte olmamış, hastalık riski olmayan kağıt, karton, cam, plastik, pet şişe vb. geri kazanılabilir atıkların miktarı Dolu yatak başı toplam katı atık miktarı Dolu yatak başı tıbbi katı atık miktarı Dolu yatak başı evsel katı atık miktarı Dolu yatak başı geri kazanılabilir katı atık miktarı Poliklinik başı (laboratuvar, röntgen, acil, patoloji ve polikliniklerden çıkan) tıbbi katı atık miktarı 	Bir kez	Türkiye genelindeki hastaneler kapsamında Sağlık Bakanlığına bağlı 421 devlet ve 123 özel hastaneden örnekleme yöntemi ile belirlenen 34 devlet ve 13 özel hastane olmak üzere toplam 47 hastane kapsamıştır.	Bölüm 19,20,21

2.4. Belediye Çevre Envanteri

Türkiye'deki tüm belediyelerdeki içme-kullanma suyu şebekeleri, arıtma tesisleri, katı atık durumu, bertaraf tesislerinin mevcut durumunu tesbit etmek ve belediye harcamalarının ulusal hesaplar sistemi içindeki payını hesaplayabilmek amacıyla 4 değişik soru kağıdı hazırlanmıştır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Gündem 21	Yasal Gereksinim
Belediye Çevre Envanterleri	1994	<ul style="list-style-type: none">Kaynaklarına göre temin edilen su miktarıİçme ve kullanma suyu şebeke sisteminin hizmet ettiği nüfus yüzdesiSektörlere göre içme ve kullanma suyu tüketimiDöşenen boruların cinsi ve uzunluğuİçme ve kullanma suyu arıtma tesisi tipi ve kapasitesiİçmesuyu arıtma tesisi girişinde ve/veya çıkışında yapılan analizlerİçmesuyu arıtma tesisinden çıkan çamura yapılan yoğunlaştırma işlemleri.	Yıllık	Tüm belediyelere uygulanmak tadır	Bölüm 18,20,21	Ulusal Su Kalitesi Kontrolü Yönetmeliği
İçme ve kullanma suyu		<ul style="list-style-type: none">Kanalizasyon şebeke sisteminin hizmet ettiği nüfus yüzdesiAlıcı ortama deşarj ve kanalizasyona bağlantı izniDöşenen boruların cinsi ve uzunluğuAtıksu arıtma tesisinin tipi ve kapasitesiAtıksu arıtma tesisi girişinde ve/veya çıkışında yapılan analizlerArıtma çamuru miktarı ve bertaraf yöntemiAtıksu arıtma tesisinden çıkan çamura uygulanan yoğunlaştırma işlemleri				
Kanalizasyon		<ul style="list-style-type: none">Yaratılan katı atık miktarıKatı atık toplama, taşıma ve bertaraf faaliyetleriMevcut veya kapatılan çöplükler hakkında ayrıntılı bilgiIsınma amaçlı yakıt türlerine göre nüfus yüzdesi				
Katı atık		<ul style="list-style-type: none">Çevresel istihdam ve ödemelerÇevresel gelir ve harcamalarİçme ve kullanma suyu şebekesi, kanalizasyon şebekesi, içme ve kullanma suyu arıtma tesisi, atıksu arıtma tesisi, katı atık bertaraf tesisleri ile ilgili yatırım ve işletme harcamaları				Katı Atık Yönetmeliği
Belediye İstihdam, Gelir ve Harcamalar						1993 Ulusal Hasaplar Sistemi

2.5. Çevresel İstihdam ve Harcamalar Envanteri

"1993 Ulusal Hesaplar Sistemine (1993 SNA)" yeni bir "Uydu Muhasebesi" bölümü eklenmiştir. Bu muhasebe sistemi ile Ulusal Hesaplar Sistemi çatısı altında Çevre Muhasebesi de kapsama alınmıştır. Çevre Muhasebesi Sisteminin ihtiyaç duyduğu çevre verisinin sağlanabilmesi amacıyla Enstitü, Devlet Planlama Teşkilatı Yatırım Programında yer alan "Çevresel İstihdam ve Harcamalar Envanteri" projesini başlatmıştır. Proje kapsamında Türkiye'de çevresel faaliyeti olan tüm sektörlerde çevresel faaliyet konuları, çevresel istihdam ve ödemeler, çevresel harcamalar, bugüne kadar gerçekleştirilmiş olan çevresel projeler/çalışmalar vb. ile ilgili veri derlenmesi amaçlanmıştır.

Projenin diğer amaçları Beş yıllık kalkınma plan ve programları için gerekli bilgilerin derlenmesi ve uluslararası veri talebinin karşılanmasıdır.

Çevresel istihdam ve harcamalar ile ilgili veriler derlenirken faaliyet kapsamını tanımlamak için UN-ECE ve EUROSTAT tarafından Mart 1994'te hazırlanana ve Haziran 1994'te Avrupa İstatistikçiler Konferansı (Conference of European Statisticians) tarafından onaylanan Çevre Koruma Faaliyetlerinin Sınıflandırılması (Classification of Environmental Protection Activities - CEPA) kullanılmaktadır.

Sanayi sektörü (imalat sanayi, termik santral ve maden işletmeleri) ve belediyelerin ilgili verileri, sektörlere ait daha evvel çalışmaları başlatılmış olan atık envanterlerine bazı soruların entegre edilmesi yoluyla yıllık dilimler

halinde derlenmektedir. Devlet sektörü çevresel istihdam, ödeme ve harcamalar ise 1998 yılından itibaren bu amaçla oluşturulmuş bir soru kağıdı ile yıllık olarak derlenmeye devam edilmektedir. Zaman içinde eksik kalan sektör verilerinin derlenmesi için bazı çalışmalar planlanmaktadır. Örneğin üniversiteler, vakıf, birlik ve derneklerle yapılacak bir çalışma ile bu grubun ilgili verileri ile birlikte üniversitelerin hizmet götürdüğü bazı sektörlerin harcama verilerine de ulaşmak mümkün olabilecektir

Şu ana kadar derlenen verilerle ulusal ve uluslararası veri talepleri karşılanmakta ancak uluslararası soru kağıtlarında bazı bölümlere veri yetersizliği sebebiyle cevap verilememektedir.

Envanter kapsamında karşılaşılan en büyük sorun; kuruluşların kayıt sistemlerinin olmaması, özellikle çevre verisinin ayrıca kayıt altına alınmaması sebebiyle verilere doğrudan ulaşılamamasıdır.

Kapsam : Envanterin her bir sektör için kapsamı farklıdır. Kamu sektöründe çevresel faaliyetleri olan tüm kuruluş ve belediyeler tamamı takip edilirken; Sanayi sektöründe imalat sanayi işyerlerinin 25+ kişi çalıştıran üretimin %88.33, istihdamın %75.6'sını temsil eden işyerleri, maden işletmelerinin tamamı ve termik santrallerin tamamı kapsama alınmıştır.

Sonuçlar : Kamu kuruluşları için 1997 ve 1999 yılları istihdam verileri ve 1990-1999 yılları arası için ise cari ve yatırım harcamaları verileri, sanayi sektörü için 1997 yılı için istihdam ve harcama verileri, belediyeler için ise 1997, 1998 yılları istihdam ve harcama verileri mevcuttur.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı	Gündem 21	Yasal Gereksinim
Çevresel İstihdam ve Harcamalar Envanteri Devlet Sektörü Soru Kağıdı	1997	<ul style="list-style-type: none"> Çevresel istihdam ve ödemeler Çevresel gelirler Çevresel harcamalar Uygulanan çevresel projeler hakkında detaylı bilgiler 	Yıllık	Çevresel konularla ilgili faaliyette bulunan tüm devlet kuruluşları	Bölüm 20,21	1993 Ulusal Hesaplar Sistemi

2.6 Mahalli İdareler Envanteri

Bu proje ile DİE tarafından bugüne kadar belediye teşkilatı kurulmuş olan yerleşim birimlerinin içme-kullanma suyu şebekesi, kanalizasyon şebekesi, içmesuyu, katı atık depolama tesisi ve arıtımı ile atıksu arıtma tesisleri ile bu faaliyetler için yapılan harcamalar, istihdam ve ödemelere ait bilgiler toplanarak yürütülen çalışmalar birleştirilerek içmesuyu, kanalizasyon ve katı atık sistemlerinin mevcut fiziksel ve finansal boyutlarına yönelik tüm kesimlerin bilgi ihtiyacını karşılayacak verilerin derlenmesi ve değerlendirilmesi ayrıca bu kapsamda diğer birimler tarafından yürütülen çalışmaların birbiri ile eşzamanlı olarak yürütülmesinin temin edilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmanın ana çerçevesini DİE tarafından 1995 yılından itibaren ilgili, kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yürütülen belediye altyapı yatırımlarına yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar esas alınarak yapılan yatırımların mevcut durumu, kullanılabilirliği ve eksikleri araştırılacaktır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Kapsamı
Mahalli İdareler Envanteri	1995	<ul style="list-style-type: none"> Kaynaklarına göre temin edilen su miktarı, İçmesuyu arıtma tesislerinin tipi, kapasitesi ve arıtılan su miktarı Çevresel istihdam ve ödemeler Satın ve devralınan mal ve hizmetler Satın alınan elektrik Tüketilen ve satılan su miktarı Sermaye ve kredi durumları Kanalizasyon şebekesinden deşarj edilen atık su miktarı, ve arıtılma durumu Kanalizasyon arıtma tesislerinin tipi, kapasitesi ve arıtılan su miktarı Atıksu arıtma tesislerinden oluşan çamur miktarı ve bertaraf yöntemi 	Yıllık	Türkiye'deki tüm belediyeler

2.7 Çevre Muhasebesi Oluşturulması Çalışması

Bu çalışma kapsamında, öncelikli olarak Türkiye'nin su kaynaklarının ulusal ölçekte bir muhasebesinin yapılması amaçlanmıştır. Bu sayede karar vericiler su kaynakları ile ilgili ulusal bazda özet ve toplu bir sonuç verilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın yapılabilmesi için gerekli altyapı kurulmaya çalışılmaktadır. Türkiye'de suyun bulunması ve dağıtılması ile ilgili sorumlu birden fazla kuruluş bulunmaktadır. Dolayısıyla bir su muhasebesi oluşturulması için bu kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyon kurulmaya çalışılmakta ve gerekli veriler derlenmektedir. Bu çalışma tamamlandıktan sonra çevre muhasebesinin diğer konuları olan

parasal muhasebe (çevresel harcamalar ve yatırımlar), diğer doğal kaynakların fiziksel muhasebesi (orman, toprak altı değerler, atık ve emisyonlar) çalışmaları başlatılacaktır.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı
Çevre Muhasebesi Oluşturulması Çalışması	1995	<ul style="list-style-type: none"> Değişik Kaynaklardan toplam çekimler Sulama suyu kayıpları Atık su (arıtılmış ve arıtılmamış olarak) Soğutma suyu Hidroelektrik için kullanılan su Şebeke kaybı Yağış Giren akım Buharlaştırma-terleme Çıkan akımlar 	Çoklu yıl	Ulusal bazda

2.7 Deniz Kirliliği Veri Derleme Kapasitesinin Geliştirilmesi

Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz için deniz kaynaklarının kullanımı ekonomik açıdan büyük önem taşımaktadır. Özellikle son yıllarda insan faaliyetlerinin artması sonucunda denizlerimiz hızla kirlenmekte, bunun sonucunda da turizm faaliyetleri, su ürünleri üretimi ve kirliliğin yoğun olduğu bölgelerde de canlı yaşamın sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkilenmektedir. Deniz kirliliğinin önlenmesi ve kontrol edilebilmesi için kirliliğin yoğun olduğu bölgelerde de canlı yaşamın sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkilenmektedir. Deniz kirliliğinin önlenmesi ve kontrol edilebilmesi için kirliliğinin derecesi ve mevcut durumunu ortaya koyacak düzenli ve sistematik kirlilik ölçümlerinin yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada kirliliğin yoğun olduğu seçilmiş noktalarda seçilmiş kirlilik değişkenlerinin düzenli olarak ölçümünün sağlanması için veri derleme kapasitesinin geliştirilmesi ve bu seçilmiş kirlilik değişkenlerinin ölçümlerinin yapılması planlanmaktadır. Ayrıca kirliliğin kirlenici kaynaklarla birlikte değerlendirilmesine olanak sağlayacak kıyı alanlarının sosyo-ekonomik yapısı ile ilgili bilgi de üretilecektir.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı
Deniz Kirliliği Veri Derleme Kapasitesinin Geliştirilmesi	2001	Denizlerde seçilmiş noktalarda, ölçülen seçilmiş kirlilik parametreleri	Aylık	Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Ege Denizleri

2.8 Köy İçmesuyu Mevcut Durumu ve Sulama Suyu Kullanım Durumu

1995 yılı içerisinde Devlet İstatistik Enstitüsü bünyesinde kapsamlı bir Su İstatistikleri veri tabanı oluşturmak ve havza bazında Su Bütçesi geliştirmek üzere başlatılmıştır. Su İstatistikleri çalışmasında yüzeysel ve yeraltı suyunun mevcut durumu, kalitesi, çeşitli faaliyetlere göre su kullanımı ve deşarj edilen atıksular ile ilgili verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi sonucunda ulusal ve uluslararası standartlara uygun istatistiksel bilgilerin hazırlanması ve veri tabanının kurulması amaçlanmıştır.

Bu amaçla Su İstatistikleri kapsamında yer alan konularda veri üreten kuruluşlardan (DSİ, KHGM, EİEİ, DMİ, İller Bankası) veri derlenmektedir.

Konu	Başlangıç Yılı	Veri Çeşidi	Veri Periyodu	Veri Kapsamı
Köy İçmesuyu Mevcut durumu	1995	<ul style="list-style-type: none"> Ünitenin su durumu Kaynaklarına göre temin edilen su miktarı Tesisin mevcut durumu Arıtım durumu İşletme sorumluları 	Yıllık	İşletmeye açılmış Köy içmesuyu proje değerleri
Sulama Suyu Kullanım durumu	1995	<ul style="list-style-type: none"> Sulama yöntemleri Kaynaklarına göre temin edilen su miktarları Sulanan alanlar İşletme sorumluları Tesis tipleri 	Yıllık	DSİ ve KHGM verileri

3. DİE'de Yapılan Çalışmaların Özet Veri Tabloları

3.1 Yakıt Tüketiminden Kaynaklanan Toplam Sera Gazı Emisyonları (Gg)

Yıllar	CO ₂ (Gg)	CH ₄ (Gg)	N ₂ O (Gg)	NO _x (Gg)	CO (Gg)	NM _{VOC} (Gg)	SO ₂ (Gg)
1970	39,742	92.54	1.44	211.01	1,772.19	240.29	
1971	43,745	91.31	1.45	231.59	1,744.65	237.45	
1972	49,398	100.73	1.58	258.61	1,940.03	266.14	
1973	54,683	102.61	1.66	282.87	2,067.43	288.27	
1974	58,440	108.43	1.75	300.53	2,172.49	303.04	
1975	62,559	110.03	1.81	322.62	2,329.23	331.17	
1976	67,839	114.64	1.88	350.22	2,469.78	354.30	
1977	75,463	117.83	1.98	385.71	2,638.79	383.86	
1978	74,638	119.99	2.00	386.83	2,638.39	381.19	
1979	68,339	118.32	1.98	348.76	2,496.49	353.40	
1980	72,005	127.85	2.06	364.67	2,564.11	359.25	
1981	72,085	127.87	2.07	368.35	2,574.73	360.95	
1982	78,226	138.00	2.18	398.47	2,709.17	379.26	
1983	82,926	142.90	2.25	424.66	2,771.86	387.44	
1984	88,935	142.00	2.32	450.40	2,743.67	383.86	
1985	96,570	146.95	2.40	474.15	2,725.40	378.98	
1986	104,732	150.72	2.51	518.32	2,866.51	403.01	
1987	113,802	161.39	2.60	559.66	3,040.61	430.31	
1988	109,394	161.35	2.54	560.18	3,143.31	449.82	
1989	123,131	160.40	2.67	601.28	3,155.27	453.02	
1990	127,174	143.19	2.60	633.37	3,129.66	462.87	
1991	132,914	146.15	2.68	638.50	3,109.46	457.16	
1992	139,166	147.29	2.73	657.34	3,224.49	478.55	
1993	146,736	143.22	2.76	736.88	3,459.69	527.10	
1994	143,775	131.73	2.73	721.67	3,362.62	515.54	
1995	155,955	136.38	2.84	770.36	3,545.27	548.62	
1996	174,062	135.96	3.06	842.09	3,677.24	574.11	
1997	186,554	140.58	3.18	849.72	3,714.82	578.17	
1998	186,039	130.92	3.16	829.79	3,638.56	569.27	
1999	195,517	122.86	3.02	921.60	3,603.95	571.21	2,131.57
2000	210,462	120.10	3.24	917.71	3,280.80	513.08	2,241.50

3.2 İmalat Sanayi Atık Envanteri Temel Göstergeler

	1994	1995	1996	1997
Anket uygulanan işyeri sayısı	1980	2079	2209	2203
Atıksuyu arıtılan işyeri sayısı	493	580	635	746
En az bir atıksu arıtma tesisine sahip olan işyeri sayısı	473	547	609	663
Yalnız endüstriyel atıksu arıtma tesisi olan işyeri sayısı	345	406	446	491
Yalnız evsel atıksu arıtma tesisi olan işyeri sayısı	68	77	96	99
Hem evsel hemde endüstriyel atıksu arıtma tesisi olan işyeri sayısı	60	64	67	73
İşyerlerinin izin durumu				
Atıksu deşarj izni olan işyeri sayısı	176	231	251	263
Baca gazı emisyon izni olan işyeri sayısı	68	93	144	158
İşyerlerinin su ve atıksu miktarı (milyon m ³ /yıl)				
Temin edilen su	1387	1394	1535	1563
Tüketilen su	1376	1362	1519	1537
Yeniden kullanılan su	330	329	372	352
Deşarj edilen atıksu				
Arıtılan	134	182	156	199
Arıtılmayan	587	558	618	570
İşyerlerinin endüstriyel katı atık miktarı (bin ton/yıl)	11980	12493	13921	14657
Geri kazanılan	1457	1148	1475	1819
Satılan ve hibe edilen	4158	4000	4514	4567
Bertaraf edilen	6365	7344	7931	8271
Gürültü ölçümü yaptıran işyeri sayısı	344	403	361	421

3.3 Belediye Çevre Envanteri Temel Göstergeler

	1994	1995	1996	1997	1998
Ankete cevap veren belediye sayısı	2134	2278	2322	2456	2712
İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet edilen belediye sayısı	1962	2134	2194	2329	2577
İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet edilen nüfus (%)	66,98	69,94	70,13	71,50	71,13
Temin edilen su miktarı (milyon m ³ /yıl)	3237,2	3727,7	3935,6	4074,8	4166,6
İçmesuyu arıtma tesisi sayısı	60	68	71	80	89
Fiziksel	26	29	30	34	40
Konvansiyonel	33	38	40	45	48
Gelişmiş	1	1	1	1	1
İçmesuyu arıtma tesisi toplam kapasitesi (milyon m ³ /yıl)	1925,2	2095,7	2099,0	2374,8	2392,9
Fiziksel	138,1	141,4	141,5	146,9	159,7
Konvansiyonel	1786,7	1953,8	1957,0	2227,4	2232,7
Gelişmiş	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
İçmesuyu arıtma tesislerinde arıtılan içmesuyu miktarı (milyon m ³ /yıl)	972,6	1135,1	1253,2	1356,5	1549,4
Fiziksel	48,0	56,8	58,4	64,2	66,6
Konvansiyonel	924,6	1078,3	1194,8	1292,3	1482,9
Gelişmiş	0	0	0	0	0
İçmesuyu arıtma tesisi ile hizmet edilen belediye sayısı	132	143	150	166	173
İçmesuyu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfus (%)	22,49	20,99	21,34	23,72	26,70
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet edilen belediye sayısı	1188	1348	1383	1493	1647
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet edilen nüfus (%)	52,05	54,46	54,52	58,35	59,19
Deşarj edilen atıksu miktarı (milyon m ³ /yıl)	1509,7	1632,5	1679,1	1921,7	2290,2
Atıksu arıtma tesisi sayısı	41	46	55	68	80
Fiziksel	3	3	7	9	13
Biyolojik	38	43	48	59	67
Atıksu arıtma tesisi toplam kapasitesi (milyon m ³ /yıl)	585,2	607,2	690,9	1526,0	1839,4
Fiziksel	376,7	376,7	412,5	640,7	738,7
Biyolojik	208,5	230,5	278,4	885,4	1100,7
Atıksu arıtma tesislerinde arıtılan atıksu miktarı (milyon m ³ /yıl)	150,1	169,3	201,8	366,8	590,5
Fiziksel	77,7	78,9	90,2	145,2	281,4
Biyolojik	72,4	90,4	111,6	221,7	309,1
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen belediye sayısı	71	75	82	106	119
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfus yüzdesi (%)	9,85	9,11	10,59	14,56	22,79
Katı atık toplama hizmeti verilen belediye sayısı	1985	2126	2172	2275	2579
Katı atık hizmeti verilen nüfus yüzdesi (%)	70,53	71,87	71,40	71,39	71,96
Toplanan katı atık miktarı (1000 ton/yıl)	17756,7	20909,7	22483,1	24180,0	24944,9
Kişi başı ortalama katı atık miktarı (kg/kişi-gün)	1,10	1,27	1,37	1,48	1,51
Kişi başı yaz mevsimi ortalama katı atık miktarı (kg/kişi-gün)	1,04	1,19	1,29	1,42	1,46
Kişi başı kış mevsimi ortalama katı atık miktarı (kg/kişi-gün)	1,15	1,31	1,42	1,51	1,54
Katı atık bertaraf tesisleri					
Düzenli depolama tesisi					
Sayısı	2	6	6	8	8
Kapasitesi (1000 ton)	9250,0	202527,0	202527,0	206690,0	206690,0
Bertaraf edilen katı atık miktarı (1000 ton/yıl)	809,0	1444,0	2847,0	4363,8	5257,9
Kompost tesisi					
Sayısı	2	2	2	2	2
Kapasitesi (1000 ton/yıl)	244,6	244,6	244,6	244,6	244,6
Bertaraf edilen katı atık miktarı (1000 ton/yıl)	192,1	158,9	178,8	180,4	166,3
Yakma tesisi					
Sayısı	0	1	1	2	2
Kapasitesi (1000 ton/yıl)	0	8,8	8,8	43,8	43,8
Bertaraf edilen katı atık miktarı (1000 ton/yıl)	0	0,3	2,5	8,6	15,3
Katı Atık Yönetmeliğini yerine getirmeyen belediye sayısı	1916	1562	1544	1553	1170
Yerine getirmeme sebeplerine göre					
Yönetmeliği bilmeyen	533	451	518	421	310
Maddi imkansızlıklar	1273	1101	975	1076	791

3.4 Çevresel İstihdam ve Harcamalar Envanteri

Çevresel konulara göre devlet sektörü harcamaları, 1997-1999 (Milyon TL)

Çevresel konular	1997		1998 (*)		1999 (*)	
	Cari	Yatırım	Cari	Yatırım	Cari	Yatırım
Su ve toprak	5 457 901	34 014 029	1 965 495	32 822 872	32 822 872	55 626 561
Atık	65 795 817	6 150 760	595 251	..	1 106 514	..
Hava	..	45 751	15 761 783	124 598	29 388 137	941 431
Gürültü	291 294
Diğer	76 527 013	62 458 054	29 226 509	61 021 097	75 638 059	80 255 515
Doğa koruma	4 316	218 174	291 294	..	983 399	..
TOPLAM	163 722 358	111 629 881	48 131 626	93 968 567	113 173 070	136 823 507

(*) Bilgiler geçicidir

4. Çevre İstatistiklerinin Durumu ile ilgili Genel Değerlendirme

DİE'nde çevre ile ilgili yapılan veri derleme çalışmalarının çoğunluğu anketör kullanarak veya posta yoluyla anket soru kağıtlarının doldurulması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Verinin anketle derlenmesi ise, verinin bilgiye dönüştürülme sürecini uzatmaktadır (anketlerin doldurulması, edit ve kod işlemi, verilerin elektronik ortama aktarılması ve değerlendirilmesi) ve anket çalışmalarında biten yıl verisi derlendiği için, her zaman bir yıl eski veriye ulaşılmaktadır. Bu sebeple bu sürecin kısaltılması ve veri kalitesinin artırılabilmesi için kayıt sistemi kurulmalı ve elektronik ortamda düzenli olarak Enstitüye veri akışı sağlanmalıdır.

Tüm sektörler için çevre ile ilgili kayıtlı veri olmaması en büyük problemlerden birisi, ayrıca kişilerin çevresel kaygılar taşımaması ve yeteri kadar bilinçlendirilmemiş olması da, çevre ile ilgili verilerin kayıt altına alınmasını veya birtakım soru kağıtlarının doldurulmasını zorlaştırmaktadır.

2003 yılında kademeli olarak 2008 yılında ise tüm kuruluşlar tarafından tamamen geçilecek olan yeni bütçe sisteminde çevre ile ilgili temel bazı harcamalar ayrı ayrı kayıt altına alınması hedeflenmiştir ancak bu sistem de yeterli olmayıp bazı harcamaların daha da detaylandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır..

Çevre konusuna verilen önemin artırılması için, eğitim programları düzenlenmeli ve çevre ile ilgili verilerin (istihdam, harcama, tesis sayısı, kapasite vb.) ayrı ayrı kayıt altına alınabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.